

Mar**ia**

TIDNINGEN TILL DIG I LILLA EDET
OM KRISTEN TRO, LIVSFRÅGOR
OCH OM ATT VARA MÄNNISKA

SOMMAR 2019 | NR 2

Yttre & inre växande

MÖTET **ERLING SAGER**
TILLBAKABLICK **KVINNOFRUKOST**
TEMA **TRÄDGÅRD**

Svenska kyrkan
LILLA EDET

Du är mer än vad du gör!

Sommaren skulle kunna vara en tid utan plikter och måsten, en tid då vi gör sådant som inte är nödvändigt.

Christian Fehn

NÄR JAG TÄNKER på min egen ingång till sommarledighet, ser jag två olika sätt att gå in i semesteravilan. Det ena är att spurta fram till sista dagen, falla ihop vid mållinjen och åka på en veckas förkylning; det andra att tidigt ställa in sig på ledigheten, försöka trappa ner och gå in i semestern i rätt tempo. Att vara ledig betyder inte att jag inte gör något utan bara det att jag gör det som inte behöver göras - det som har minst nytta över sig.

DU LÄSER ETT NUMMER AV MARIA som sträcker sig över sommaren och där vi möter rubriker som pilgrimsvandring, vägkyrka, sommarmusik och trädgård. Helt olika saker men med det gemensamma att ingen av dem behöver ha någonting av måste eller plikt över sig.

VID ORDET SOMMARMUSIK tänker någon på kända och älskade sommarpsalmer och någon annan på utomhuskonserter vid havet med sina favoritartister. Oavsett smak är musiken något som berör oss och tar oss ut ur oss själva. Vi lyssnar på musik inte för att förklara eller äga musiken utan för dess egen skull.

PILGRIMSVANDRINGEN vandrar vi inte heller först och främst för att ta oss från A till B, utan för vandringen i sig själv. Den är sitt eget mål och först när den får vara det, kan vi ta emot vad den eventuellt vill säga till oss och göra med oss.

PÅ LIKANDE SÄTT är vägkyrkan mer en anhalt än ett mål. Det är ett avbrott på vägen till något man (förmodligen) inte har någon brådska till. Fokus ligger mer på förströelse; en kopp kaffe. Någon söker den svala tystnaden och stillheten i kyrkorummet, en stunds andakt, tittar på lite vackra saker som man kan handla. Ingen, hoppas jag, gästar en vägkyrka för att man måste!

TRÄDGÅRDEN ODLAR VI trots att vi kan handla grönsaker och blommor i affären – den är sin egen glädje i det som växternas form, färg, doft, frukt. Växterna i trädgården växer och mognar i sin egen takt och låter sig inte jäktas eller stressas. Trädgården talar sitt tysta språk om vi låter den göra det. Sommarmusiken, pilgrimsvandringen, vägkyrkan och trädgården hör till sådant som vi inte gör för att vi måste - sådant som inte har något syfte eller tänkt resultat, sådant som är onyttigt.

NÄR VI LÅTER NYTTAN STÅ TILLBAKA kan vi lättare upptäcka skönheten bakom varje sak. Erfarenheten av det sköna kan väcka en förundran som gör att vi kanske också kan börja se på oss själva och vårt eget liv mindre som projekt och mer som Guds gåva att tacka för och förvalta. Låt detta prägla din ingång i semestern!

Med önskan om en schön sommar!

Maria

Utges av Svenska kyrkan i Lilla Edet med fyra nr/år och distribueras till alla hushåll.

Svenska kyrkan
LILLA EDET

Ansvarig utgivare: Marcus Stille

Redaktionsgrupp: Inger Lindeskog, Lisbeth Olsson och Ingrid Trulsson.

Namnet Maria syftar på Jesus mor som fick föda Guds son, Maria från Magdala som var i hans närhet, samt Maria, Jakobs mor, som var det första vittnet om Jesus uppståndelse.

Svenska kyrkan i Lilla Edet består av tre församlingar – Hjærtum, Västerlanda och Fuxerna-Åsbräcka – och är en del av den världsvida Kyrkan. Genom gudstjänst, diakoni, undervisning och mission vill vi tillsammans ta emot och förmedla Guds kärlek.

Svenska kyrkan i Lilla Edet
Fuxernavägen 8, 463 33 Lilla Edet
0520 - 49 47 00
svenskakyrkan.se/lillaedet

Präster

Marcus Stille, 0520 - 49 47 02
Bo Westergaard, 0520 - 49 47 04
Christian Fehn, 0520 - 49 47 05
Rolf Pettersson, 0520 - 49 47 06

Diakoner

Merja Andersson, 0520 - 49 47 07
Inger Lindeskog, 0520 - 49 47 08

I DETTA NUMMER

- 2 PRELUDIUM
- 3 PÅ GÅNG
- 4 REPORTAGET
- 6 MÖTET
- 8 KALENDARIUM
- 10 TILLBAKABLICK
- 12 KORSORD
- 13 FRÅGELÅDAN
- 14 TEMA: TRÄDGÅRD

Hjärtats musik i Hjärtum

Varmt välkomna till sommarmusik i kärlekens tecken i Hjärtums kyrka 20 juli kl 15!

De två sångerskorna och tillika bästa vännerna Malin Markarström och Lisa Felixon bjuder tillsammans med kantor Christina Elfström Mellberg på ett innerligt och stämningsfullt program. Det blir stämsång med vackert pianoackompanjemang med musik av bl a Evert Taube, Sonja Aldén och Ted Gärdestad.

Malin kommer från Skepplanda och har tidigare gått på musikutbildning Småland, men är sedan några år tillbaka bosatt i Hjärtum. Lisa har studerat musik i Göteborg och sedan arbetat som showande servitris på kryssning. Christina är en flitigt anlitad ackompanjator till såväl lokala artister som till körer.

Gravrättsinnehavare sökes

Lilla Edets pastorat söker gravrättsinnehavare till gravplatser på Västerlandas, Åsbräckas, Fuxernas, Högstorps och Hjärtums kyrkogårdar.

Huvudmannen för begravningsverksamheten är skyldig att föra gravregister där det anges personuppgifter på dem som gravplatsen upplåtits till eller övergått till. De gravar som berörs av delgivning är försedda med skyltar med uppmaning att kontakta kyrkogårdsförvaltningen. Förteckning över skyltade gravplatser finns på kyrkogårdarnas anslags-tavlor och på www.svenskakyrkan.se/lillaedet.

För mer information kontakta Lilla Edets pastorat, Fuxernavägen 8, 463 33 Lilla Edet, tel 0520-49 47 00, kl. 9-12. Kontakt skall tas senast 1 dec 2019. Får inte huvudmannen kontakt med anhöriga finns det risk för att gravplatsen kommer att betraktas som återlämnad till huvudmannen. Det kan medföra att gravanordningen tas bort.

Pilgrimsvandring i Västerlanda

Samling vid S:t Olofs källa, Källseröd, Västerlanda 28 maj kl. 15

Andakt vid källan och sedan 11 km vandring på pilgrimsleden till Västerlanda kyrka där det blir pilgrimsmässa c:a 18.30. Ta med matsäck och sittunderlag.

Kom och fira med oss!

Välkommen på invigning söndag 9 juni kl. 11.30–15.00

Linnéa Holmedal, Johan Niklasson och Patrik Björk är nöjda med den nya lokalen.

Anna Bruvall och Jenny Engström uppskattar att man arbetar tillsammans.

Ny vaktmästarlokal på Högstorp

I det nybyggda huset finns rengöringshall, verkstad, garage för olika fordon samt personalutrymmen.
–Här får både vi och maskiner gott om plats, säger de nöjda vaktmästarna.

Den nya lokalen i norra delen av Högstorps begravningsplats är en del i ett arbete som pågått under en längre tid, både för att få plats för utrustning men också för att flera personer ska kunna arbeta på samma kyrkogård. Tidigare var vaktmästarna knutna till en enskild kyrkogård och ensamarbete var vanligt. Ibland blev arbetsbelastningen högre på vissa kyrkogårdar och arbetsuppgifterna tenderade att bli ensidiga. Det kunde också komma kommentarer från besökare om att ”på den kyrkogården är det så”, men på den kyrkogården är det så”. 2014 inleddes därför ett arbete i pastoratet för att jämna ut skötseln och ett ”ambulerande” arbetslag skapades för de fyra kyrkogårdarna Högstorp, Fuxerna, Åsbräcka och Västerlanda.

BLEV TRÅNGBODDA

– Alla fick utvärdera sammanslagningen, individuellt och i grupp, och resultatet var positivt, säger Patrik Björk som är arbetsledare för vaktmästarna. Men vi märkte att vi inte fick plats i lokalerna på Högstorp längre.

Så började arbetet att bygga nya lokaler. Beslut togs i kyrkorådet som insåg trångboddheten. Man gjorde flera studiebesök till andra

kyrkogårdar som Solberga och framför allt Mellerud för inspiration.

– Vi fick komma med önskemål och fick igenom mycket, men en del blev för dyrt, säger Patrik. Det som vi fått idag är två omklädningsrum, damer och herrar, groventré och tvätthallar.

LITE UNDERHÅLL

Då vaktmästarna har mycket underhållsarbete med kyrkor, församlinghem mm, önskade man att detta hus skulle vara lätt att sköta. Väggarna blev i omålad betong och taket av plåt.

– Men vi kan ju måla fasaden om vi vill, tillägger Patrik.

TVÄTTA SMUTSIGA STÖVLAR

I skrivande stund har mycket, men inte allt, kommit på plats i de nya lokalerna. I de nya omklädningsrummen finns gott om förvarings-skåp, kakel på väggar och golv samt dusch.

– Nu har vi två entréer, säger Patrik. I groventrén finns möjlighet att tvätta av stövlarna direkt innanför dörren, väldigt bra efter att man har planterat.

I en separat tvätthall finns högtryckstvätt och väggarna är i omålad betong. I golvbrunnarna finns oljeavskiljare, och här finns även plats att parkera kyrkans lastbil.

SERVICE UNDER VINTERN

Ett annat rum rymmer verkstaden, som vaktmästarna är mycket glada åt, då de slipper ha förvaring och saker som ska lagas på samma ställe.

» Bygget tog ett år och löpte enligt plan«

Det yttersta och största rummet i byggnaden är ett kallförråd där utrymme finns för kärror och trädgårdsredskap.

– Nu kan dessa saker stå inne, det fanns det inte plats för förut, säger Patrik.

Bygget av det nya huset tog ett år och löpte enligt plan.

– Kostnaden blir ungefär 9,7 miljoner kronor, berättar Kathe Berggren, kyrkokamrer, som varit med under arbetets gång. Stora delar av kostnaden är t.ex. elinstallations och bergvärmepump.

INVIGNING

Söndag 9 juni hälsas allmänheten välkommen till nya lokalen på invigning kl. 11.30-15.00.

TEXT Ingrid Trulsson

BILD Ingrid Trulsson, Ingrid Lindeskog

Vi möter

Namn: Erling Sager

Bor: Villa i Lilla Edet

Familj: Fru och vuxen dotter

Intressen: Bollsport och resor

Tron är alltid med

Uppvuxen i prästgård fick Erling Sager med sig tron som barn, då han såg och inspirerades av föräldrarnas förtröstan på Gud.
– Inför svåra stunder i livet söker jag mig till Gud i bön, säger han.

Erling växte upp i Skepplanda prästgård där hans pappa var kyrkoherde och mamman var hemma med barnen och sedan arbetade som lärare. Erling är yngst av sex syskon, fem bröder och en syster.

– Två saker präglade min uppväxt; kyrka och idrott, säger Erling.
– På den tiden fanns inte så mycket annat att hitta på än att idrotta. Jag och mina syskon spelade framför allt fotboll, men även hockey och bordtennis.

PRÄSTGÅRD BARA POSITIVT
Att växa upp i prästgård minns Erling enbart som positivt - stort hus och stor trädgård - men också mycket människor på besök i olika ärenden.

» **Två saker präglade min uppväxt; kyrka och idrott** «

– Prästgården var på många sätt vad ett församlingshem är idag; det var

syförening och kören övade ibland, förklarar Erling.

HAMNADE I LILLA EDET
Efter studenten läste Erling till lärare i svenska och SO och hann bo på flera ställen i Västsverige men även i Linköping. Sin första lärartjänst hade han i Färgelanda, där han träffade sin blivande fru Åsa som vikarierade på samma skola. De bodde ett tag i lägenhet i Trollhättan, men då deras dotter fötts insåg de behovet av ett hus.

– I Lilla Edet var husen billiga, säger Erling, och därför flyttade vi hit i början på 90-talet. Min fru är från Dalsland och Lilla Edet låg så att säga mitt emellan våra uppväxtorter.

ELEVER MED SÄRSKILT STÖD

Läraryrket har han utövat på olika skolor, i Göteborg och Lödöse, men nu är han tillbaka i Lilla Edet på högstadiet på Fuxernaskolan. Där undervisar han i svenska och arbetar idag 80 %, vilket innebär att han är ledig en dag i veckan. – I Lödöse arbetade jag på Lärlingsprogrammet och på IM (tidigare Individuella programmet) bland annat med elever i behov av särskilt stöd, vilket jag också trivdes bra med.

BRINNER FÖR BARCELONA

På sin fritid åker Erling och hans fru gärna ut på resor. Det har blivit turer till Medelhavet men också weekendresor till europeiska storstäder.

– I Barcelona har vi varit flera gånger, berättar han. Jag tycker om atmosfären där, att stranden ligger i staden med sin härliga strandpromenad.

I staden som han kallar ”fotbollens huvudstad” har han också passat på att förena sina två stora intressen, sport och resor, genom att titta på matcher med FC Barcelona.

LÖPNING OCH CYKLING

Även hemma i Sverige följer Erling olika sporter som åskådare. Dessutom håller han fortfarande igång själv med jogging, cykling och gymträning.

– Tränat har jag alltid gjort, säger han, men skador i knä och höft har gjort att jag fått sluta med bollsporterna.

När han inte idrottar utmanar han gärna hjärnan.

– Korsord och Wordfeud är jag rätt bra på, ler han.

TRON ALLTID DÄR

Erling beskriver sin tro som något som alltid funnits där, även om det har kunnat gå upp och ner.

– Något som betydde mycket för mig var den stora tillit och förtrostan till Gud som jag såg hos mina

På söndagarna går Erling gärna till kyrkan och lyssnar till en god predikan.

Erling hjälper till med ljudet i gudstjänsten.

föräldrar, säger han.

– Min mamma var inte en person som sade så mycket om det, fortsätter han, men jag såg hos henne en oerhörd tillit till Gud, vad som än hände.

DAGS FÖR GUDSTJÄNST

På söndagarna går Erling gärna till gudstjänst i Fuxerna kyrka, även om det inte blir varje vecka.

– Om jag inte gått i kyrkan på ett tag så känner jag: ”nej, nu är det dags”, säger han och liknar det vid träning, något man känner att man behöver.

Att gå i kyrkan tycker han ger en fin stund att sitta ner, få vara avkopplad och få ta del i vad som händer.

– Det är intressant att få höra en bra

predikan som man kommer ihåg och som får en att börja fundera.

BÖN OCH BÖNESVAR

Erling berättar att han ber då han står inför stora hinder, och då har prövningen ofta gått bra, vilket lett till funderingar.

”Det är intressant att få höra en bra predikan som man kommer ihåg och som får en att börja fundera”

– Var det Gud som hjälpte mig, frågar han retoriskt, eller var det bara tur att det gick bra?

Ibland har bönen inte fått det svar han önskat och hårda och oönskade saker har skett. Det har lett till frågor om varför Gud inte ingripit.

– Om det är något teologiskt spörsmål jag funderar kring, är det just detta: varför svarar inte Gud på bön.

ÅTERVÄNDER TILL SKEPPLANDA

Trots att Erling lämnade Skepplanda 1975 har han fortfarande en känslomässig bindning dit.

– På stora högtider som första advent och julotta går jag gärna i kyrkan i Skepplanda, säger han. Sedan har jag också mina föräldrars gravar där.

TEXT & BILD Ingrid Trulsson

Här hittar du vad som händer i våra församlingar i sommar

På hemsidan www.svenskakyrkan.se/lillaedet, facebook samt i församlingsbladet Lilla Maria, som finns att hämta i alla våra kyrkor och församlinghem, får du mer information. För prenumeration via e-post eller beställning av aktuellt nummer, ring 0520-49 47 00 eller maila lillaedets.pastorat@svenskakyrkan.se

Vi reserverar oss för eventuella justeringar.

Det händer
hos oss i
sommar!

Måltid & Gemenskap

SOMMARKYRKA

Fuxerna kyrka, 17-20 och 24-28 juni. Öppet kl. 14-17, andakt kl. 15. Tema: Själens trädgård. Gå en upptäcksvandring och lär känna kyrkans rikedomar, tänd ljus eller bara sitta ner och koppla av till skön musik. Utställning om trädgården som en sinnebild för själen, servering med hembakt. Sommarmusik 20 juni.

VÄGKYRKA

Västerlanda 1-14 juli. Öppet kl. 13-18, andakt kl. 15, lördagar sommarmusik. Visning av kyrkan, Bohusstugan och Magasinet. Hantverksutställning och försäljning. Guidning och servering.

Hjärtum 15-28 juli

Öppet kl. 13-18, andakt kl. 15, lördagar sommarmusik. Visning av kyrkan, hantverksutställning och försäljning. Guidning och servering. Hembygdsmuséet är öppet.

Barn & familj

MESSY CHURCH

– för hela familjen

Fika, sång, pyssel, gudstjänst och lagad mat. Ingen anmälan. Gratis.

Tor 23 maj kl. 17 i Fuxerna församlingshem

SOMMARUTFLYKT

till Gräfsnäs.

Tis 6 aug, kl. 9-17, se ruta.

Sång & musik

SOMMARMUSIK

Fuxerna kyrka, 20 juni, kl. 14 "Sommarblomster". En musikalisk bukett med Ann-Catrine Persson, Ingmarie Romell och Christina Elfström Mellberg.

Västerlanda kyrka, 6 juli, kl. 15 **Blå Dager**, en folkmusikgrupp från Västsverige. Influenser från visor, jazz och världsmusik. Patrik Wingård, saxofon, Sunniva Brynnel, dragspel, Henrik Mossberg, klaviatur och Marcus Utbult, bas och alla på sång.

Västerlanda kyrka, 13 juli, kl. 15 "Uti vår hage". Flöjt, sång och piano med Joel Jansson och Christina Elfström Mellberg.

Hjärtums kyrka, 20 juli, kl. 15 "Hjärtats musik". De två sångerskorna Malin Markarström och Lisa Felixon bjuder tillsammans med kantor Christina Elfström Mellberg på ett program med musik av bl a Evert Taube, Sonja Aldén och Ted Gärdestad.

Hjärtums kyrka, 27 juli, kl. 15 Erik, Sara och Ingemar Martinsson spelar egna och andras kompositioner. Klassiskt, folkmusik, jazz och visa framförs med sång, trombon, blockflöjt, piano och dragspel.

Åsbräcka kyrka, 4 aug, kl. 18 Robert Hendry, trumpet och Christina Elfström Mellberg, piano.

Tro & fördjupning

PILGRIMSVANDRINGAR

Kontakt Rolf Pettersson
0520-49 47 06

S:t Olof källa, tis 28 maj, kl. 15 Samling vid källan, Källseröd, Västerlanda. Vi har en andakt vid källan och vandrar sedan pilgrimsleden till Västerlanda kyrka där vi firar Pilgrimsmässa c:a kl. 18.30. Ta med matsäck och sittunderlag. Pilgrimsleden är 11 km lång och går genom skiftande terräng.

Lane Ryr, sön 2 juni, kl. 13 Vandring i samarbete med Örtagården. Dagen börjar med lunch på Örtagården kl. 14.00 varefter vi går en vandring på cirka 5 km i dess omgivningar. Anmälan till Rolf Pettersson senast 23 maj. Kostnad 150 kr. Vi beräknas vara åter i Lilla Edet kl. 20.30.

Stora Skarsjön, sön 21 juli, kl. 13.30 Vi lämnar Lilla Edet kl. 13.30 för att kunna påbörja vår vandring runt Stora Skarsjön kl. 14.00. Vandringens längd är 10 km. Medtag sittunderlag och matsäck.

Väktorsjöarna, tis 27 aug, kl. 17.30 Kring Väktorsjöarna finns flera olika leder i varierande längder. Denna gång följer vi en led på c:a 2,5 km, som kan passa den som inte vill eller kan gå så långt. Medtag sittunderlag och matsäck.

Missa
inte!

TRÄDGÅRDSCAFÉ

med musik, Fuxerna församlingshem
Alla torsdagar i augusti, kl. 14-16

Missa
inte!

SOMMARUTFLYKT TILL GRÄFSNÄS

Tis 6 aug kl. 9-17. Buss och mat ordnas. Möjlighet till bad.
Pris: 50:-/vuxen eller 100:-/familj.
Anmälan senast 31/7, tel. 49 47 00

Gudstjänster

KRISTI HIMMELSFÄRDS DAG 30 maj

Åsbräcka kyrka kl. 8
Mässa, Bo Westergaard
Hjärtums kyrka kl. 10
Gudstjänst, Christian Fehn
Fuxerna kyrka kl. 10
Högmässa, Bo Westergaard
Västerlanda kyrka kl. 12
Högmässa, Christian Fehn

ANNANDAG PINGST 10 juni

Västerlanda kyrka kl. 18.30,
Mässa, Marcus Stille

TORSDAG 20 juni

Djurhult kl. 21
Midsommargudstjänst,
Marcus Stille, kyrkokör

MIDSOMMARDAGEN 22 juni

Fuxerna kyrka kl. 10
Högmässa, Bo Westergaard
Västerlanda kyrka kl. 12
Högmässa, Carl-Sixten Block

SÖNDAG 14 juli

Västerlanda kyrka kl. 18,
vägkyrkans avslutsgudstjänst,
Gösta Mellberg

TORSDAG 18 juli

Tösslandagården kl. 17,
Ekumenisk friluftsgudstjänst,
Bo Westergaard. Lilla Edets
hembygdsförening
bjuder på kaffe

OLSMÄSSODAGEN 29 juli

Mässa vid S:t Olofs källa,
kl. 18.30, Christian Fehn

Missa
inte!

En av dagarna 7-11 augusti
ordnar kyrkorna i Lilla Edet
en gratis buss från Lilla Edet
till Tjörn för alla som vill
lyssna till Sebastian Stakset
(tidigare medlem i
hiphopbandet Kartellen)

Häng med du med!
Mer info kommer - håll utkik!

Varje
vecka

GUDSTJÄNSTER I VÅRA KYRKOR

HJÄRTUM

Söndagar
gudstjänst/högmässa kl. 10
En tisdag i månaden,
mässa kl. 18

VÄSTERLANDA

Söndagar, högmässa kl. 12
Torsdagar, mässa kl. 18.30

FUXERNA

Söndagar, högmässa kl. 10
Onsdagar, mässa kl. 18.30

En söndag i månaden:
Finsk gudstjänst kl. 12.

DJURHULT

En söndag i månaden,
Gudstjänst kl. 16

ÅSBRÄCKA

Vissa helger. Se annonser!

SOMMARKYRKA juni

VÄGKYRKA juli

BLÅ DAGER 6 juli

MIDSOMMAR 20 juni

Kiki har läsningen som livsuppgift

I femtio år har hon varit läskunnig och själv läst minst en bok i veckan. Som bibliotekarie på en skola får Kiki Pettersson varje dag försöka stimulera andra till läsning. Läsandet har blivit en livsuppgift.

Diakoniassistent Barbro Salomons-son, Carina Salminen och Ann-Britt Svensson hade dukat vackert och serverade en härlig frukostbuffé. Ett drygt 30-tal hade slutit upp för att avnjuta den och lyssna till Kiki. Det blev ett inspirerande föredrag som tog slut alltför fort, enligt flera av åhörarna.

FÄNGSLANDE LÄSNING

När Kiki hittat rätt bok att läsa högt för en skolklass, när oron i rastlösa barnaben ger vika för spänningen och tystnaden och stillheten breder ut sig, då känner hon ren och skär lycka. Det är uppgiften att väcka intresse för läsande som

motiverar henne att gå till jobbet varje dag. Hon vet hur mycket det kan betyda.

» Skillnaden på ordförrådet hos den som läser regelbundet och den som inte gör det kan vara enorm «

– Skillnaden på ordförrådet hos den som läser regelbundet och den som inte gör det kan vara enorm, säger hon. Forskning visar att det redan i gymnasieåldern kan skilja

från 15 000 till 70 000 ord. För att förstå en vanlig tidningsartikel eller kunna följa med i en debatt krävs åtminstone 50 000 ord, så detta har återverkningar på hela samhället.

DE FÖRSTA LÄSTA ORDEN

Kiki kommer ihåg de första orden hon läste, när hon var sex år gammal. Hennes familj och grannfamiljen var på semester i Falkenberg som de brukade. Under väntan i bilen läste hon på en skylt utanför en korvkiosk. "Grill-korv-bar". Plötsligt insåg hon hur bokstäverna hängde ihop och att hon kunde läsa.

Hon minns ännu känslan, liksom tidiga läsoplevelser då hon låg

intill sin mor i sängen och de läste i varsin bok. Läsiintresset tillskriver hon sina läsande föräldrar.

– Det är helt och hållet deras förtjänst att jag blev en läsare, säger hon. De hade ingen högre utbildning, men läste mycket och blev på det sättet allmänbildade.

» Att läsa innebär att förflytta sig från sig själv till en annan värld «

Kiki har alltid läst mycket. Under tonåren blev det många, långa nätter med en bok. Idag läser hon, av förklarliga skäl, både barn- och vuxenlitteratur och menar att fler skulle kunna ha stor glädje av goda barn- och ungdomsböcker. Hon ger också en hel del boktips, både på skönlitteratur, deckare och faktaböcker.

LÄSNINGENS BETYDELSE

–Att läsa innebär att förflytta sig från sig själv till en annan värld. Det gäller ju både skönlitteratur, facklitteratur och Bibeln, säger Kiki.

Genom tre kända citat förmedlar hon vad läsning kan betyda för en människa.

– ”Den som läser får leva många liv”, ”Den som läser är aldrig ensam” och ”Jag läste böcker och lärde mig leva”.

– Man får vara med om många saker genom böckernas värld. I verkliga livet vet jag ju vad jag själv känner och tänker, men inte vad de andra känner och tänker. Läsandet kan hjälpa mig att förstå andra, eftersom det är verkliga känslor och tankar som beskrivs, menar Kiki.

BIBLIOTERAPI

Numera finns ett fint ord för detta att lära sig förstå sitt eget liv i ljuset av skönlitteratur man läst: biblioterapi. Under den senaste bibliotekskonferensen togs ämnet upp. – Till exempel beskriver Tove Janssons böcker och böckerna om Nalle Puh olika människotyper som man lär sig tycka om, trots att de är väldigt olika en själv.

Alla som går från kvinnofrukosten i Västerlanda den här förmiddagen har fått en stor dos läsinspiration och en hel del att tänka på vad gäller läsförståelsens vidare betydelse.

TEXT & BILD Inger Lindeskog

Boktips!

Några av de många boktips som gavs under kvinnofrukosten:

HUMOR: ”80 romaner för dig som har bråttom” av Henrik Lange. Kraftigt förkortade böcker i serieformat. Författaren har för det mesta fångat bokens kärna.

ROMANER: ”BatSeba”, ”Minnen” och ”Klingsor” av Torgny Lindgren. Människan, livet och döden naket skildrade utan förskönande omskrivningar.

DECKARE: ”Böjelser och begär”, ”Yttersta domen” m fl av P. D. James. Här är människorna lika viktiga som brottet och deras personligheter skildras på ett trovärdigt sätt.

FAKTA: ”Orden som formade Sverige” av Elisabeth Åsbrink. Ett försök att ta reda på hur orden format svenska värderingar och hur vi klär dessa värderingar i ord”.

BARN- OCH UNGDOMSBÖCKER: ”Silvertronen”, ”Häxan och lejonet” m fl av C S Lewis. Allt han skriver är helt suveränt, både för barn och vuxna. Han är enkel, djup och kristallklar.

KRISTEN LITTERATUR: ”Kryddad olja – kvinnor i Bibeln” samt ”Där lejonen bor: män och manlighet i Bibeln” av Ylva Eggehorn. En hjälp att läsa Bibeln utifrån människorna vi möter där, menar Kiki. Deras liv, relation till Gud, tro, tvivel gör att bibelordet kommer nära och inte är så långt borta och längesedan som det annars kan verka.

Digitala tips!

Dessa nämndes under föredraget:

APPLIKATIONEN GOODREADS – ett stöd för minnet. Tack vare denna app vet Kiki att hon läste 114 böcker med totalt 28 900 sidor under förra året.

BOKBÖRSEN (www.bokborsen.se) – ett antikvariat på internet med över tre miljoner böcker till salu.

STORYTEL – en värld av ljudböcker att lyssna till. Kostar 169:-/månad.

I varje nummer av Maria svarar någon av kyrkans engagerade medarbetare på en fråga kopplad till aktuellt tema. Kanske har du en fråga du funderar på? Ställ den gärna till oss via mail till inger.lindeskog@svenskakyrkan.se. Kanske just din fråga passar in i kommande tema och du får svar i tidningen.

Fråge-
lådan!

Vad har det inre livet med trädgård att göra?

Mina fingrar är inte gröna. Jag tycker egentligen inte om att påta i jorden. Men jag njuter av vackra trädgårdar. Att stilla vandra omkring i gångarna, betrakta alla växter utan att kunna namnet på en enda av dem, eller följa vattnets väg igenom trädgården – det får mig att må väl. Själen mår gott.

Jag är övertygad om att en trädgård återspeglar något som finns inom oss människor, i vårt inre djup. Själen känner igen sig. Kanske är Edens trädgård – eller lustgård som det hette i 1917 års bibelöversättning – något som vi bär inom oss. En plats där själen kommer till ro, hittar sig själv. Och – en plats där vi möter Honom som en gång formade oss med sina händer, Han som såg oss först.

Årets sommarkyrka i Fuxerna har "Själen trädgård" som tema. Det som händer i kyrkan på söndagarna, i den alldeles vanliga högmässan, har med trädgården att göra. Där vårdas plantorna i vårt liv så att de kan växa och mogna. De får näring av den store Trädgårdsmästaren, Han som en gång planterade Eden. Han betraktar oss alltjämt som ett Eden i vilket Han vill vandra omkring i den svala kvällstimman.

Kanske det finns möjlighet att plantera en trädgård för bön, stillhet och meditation på den lilla plätten norr om kyrkan? Under sommarkyrkan kommer det finnas möjlighet att skissa på en sådan, för alla som vill.

Bo Westergaard, präst

» Herren skall alltid leda dig,
han mättar dig i ödemarken
och ger styrka åt benen i din kropp.
Du skall bli som en vattenrik trädgård,
en oas där vattnet aldrig sinar «

Jesaja 58:11

Vilken är din favoritplats utomhus?

Melvin Andersson-Saban, Lilla Edet

–Den nya lekparken på Ström. Där kan man leka, snurra och hoppa, och det finns flera bra gömställen

Ola Wilander, Hjärtum

–Havet, där tycker jag om att fiska och bada.

Lola Nyman, Sollum

–Stallet i Uttersåker där min häst står. Jag älskar hästar!

Anna har själv valt och planterat de vintergröna växterna utanför gaveln på Fuxerna församlingshem.

Liljor, perenner och sommarblommor i skön förening hemma hos Anna och Svein.

Älskade trädgård

En plats för inre och yttre växt

I trädgården växer det inte bara i yttre mening. Trädgården kan också vara en plats för inre tillväxt och fördjupning. Maria har mött två hengivna trädgårdsmänniskor som har egen erfarenhet av detta.

Anna Bruvoll är kyrkvaktmästaren som hemma har en stor och variationsrik tomt på 4500 kvadratmeter. Där finns det mesta som vi förknippar med trädgård: fruktträd, bär, buskar, odlingslådor och rabatter, men också växthus och en stor damm med kräftor och guldfiskar. – De är riktigt tama och sällskapliga, säger Anna om djuren i dammen. När jag och min man Svein sitter på bänken intill kommer de fram till kanten. Då vet de att det snart blir mat.

Annas och Sveins trädgård finns i Sjöboda, Prässebo, vid Bodasjöns utlopp just där skogen möter det öppna landskapet.

– Här lever man nära djurlivet, fortsätter Anna. Vi har ofta rådjur och älgar här. Det finns också många

olika fåglar, inte minst ugglor, och i lördags såg vi ett par hägrar.

BARNDOMENS PARADIS

Anna kom till Sverige från Polen för 25 år sedan. Från barndomen bär hon med sig en stark känsla från sin farmors och farfars stora, härliga trädgård.

– Där fanns blommor, bär och frukter, men också en bänk under äppelträdet. De hade hönor och en hund, som jag upplevde det hela tillsammans med, säger hon. Att få vara nära det som växer, få känna doften av smultron och plocka och äta dem färska, att få gå ut på morgonen och leta efter ägg, allt detta hjälpte mig att hitta balans och lugn i tillvaron. Det sitter kvar i mig och jag kan längta tillbaka ibland. Allt

är borta nu, men det finns inom mig på något sätt.

KONSTNÄRLIGA UTTRYCK

Anna tror att det är dessa intensiva minnen i kombination med arvet av sin mors konstnärliga sida, som fött och närt hennes kärlek till trädgårdskonsten.

– Jag målar också, precis som mamma gjorde, på glas, porslin, sten och tyg, men det är trädgård som är mitt största intresse.

Nu är plantering och växtvård också hennes jobb. Som kyrkvaktmästare får Anna bland annat ta hand om det som växer på och kring gravarna. Där får hon utlopp för sin kreativa konstnärliga sida.

– Förra året hade jag ansvar för rabatterna på kyrkogårdarna i

Västerlanda, Fuxerna och på Högstorp. Det var roligt men svårt att planera och tänka över växtvalet så att det skulle bli bra.

ATT HA INTRESSET SOM ARBETE

Frågan kommer naturligt: hur det är att jobba med sitt största intresse? – Jag blir inte trött på det, absolut inte, svarar Anna. Jag har nog också blivit mer noggrann, tack vare jobbet. Jag är mån om att tänka på vad växterna behöver för att må bra. De har olika behov, precis som vi. De behöver både näring och omsorg av olika slag. Men hemmavid tar jag det lugnare; där tar jag mig också tid att sitta ner och bara slappna av. – Ibland sitter jag med ryggen mot en trädstam och mediterar. Det är ett sätt för mig att hämta styrka, att lugna ner mig och vara ett med naturen. Jag är bara en liten del av det hela, säger Anna.

GLÄDJE ÖVER HELHETEN

Vad är det i trädgården som ger dig mest glädje?

Annas svar är kort och bestämt. – Helheten. Det är kombinationen av allt: de nyttiga bären, blommorna med sina olika dofter, som lockar insekter. Jag har faktiskt gått in för det på sistone, att planera växter som drar till sig fjärilar, berättar hon.

Frågan vad trädgården betyder för Anna är nästan överflödig. Att kunna odla sin egen mat och få produkter med god kvalitet är en annan viktig del av odlandet. Anna återvänder i tanken till sitt hemland Polen.

– Vi gick ofta till torgmarknaden och köpte grönsaker av småbönderna. Sedan kokade vi soppa på dem och vilken doft och smak det var! De grönsaker man köper i affären kan inte jämföras med detta. Ofta saknar de nästan helt smak och doft. – Här går det inte att odla allt. Man har inte heller samma ork alla dagar. Med besvärlig jord är odlandet en kamp och ibland vill man ge upp. Då blir jag både balanserad och glad av att bara vara i trädgården, avslutar Anna. Alla sinnen får sitt.

TEXT Inger Lindeskog

BILD Anna Bruvoll & Inger Lindeskog

Fransiskansyster Lena på Klaradals kloster

Syster Lena lever tillsammans med tre andra fransiskansystrar i Klaradals kloster i Sjövik vid Mjörn. De har odlat upp och sått grönsaksland, något som också fått betyda mycket för klostrets besökare och övernattande gäster. Här svarar syster Lena på några frågor kring odlande och andligt liv.

Kan man komma närmare Gud genom naturen?

– Man inte bara kan; man kommer närmare Gud. När man verkligen kommer i kontakt med naturen är den helande i sig själv. Det finns en balans i naturen. Vi har mycket natur i Sverige och därmed mycket naturmystik. Vi värderar det inte så högt som vi borde.

– Naturen är också vi människor. Det finns så mycket att förundras över: att jag kan sjunga en ton, röra ett finger. I skapelsen kan vi se Skaparen bakom allt. Fader, Son och helig Ande hänger ihop. På det viset kan man vara nära Guds rike även i skapelsen.

Vad är själva meningen med att ha en trädgård – utöver nyttan?

– Meningen? Meningen med livet är att leva det, inte att skapa teorier. Man börjar i fel ända om man tror att man ska tänka ut meningen. Samma sak gäller trädgårdar och mycket annat. Tänk till exempel på en fotbollsmatch. Den ska upplevas och meningen kan inte tänkas ut. Ofta underskattar vi nog upplevelsen.

Hur kopplar du ihop det inre livet och det yttre arbetet med det som växer?

– För mig som har en naturvetenskaplig bakgrund är det självklart att naturlagar och fysiska lagar hänger samman med Guds övriga

lagar. De finns där alla för att skapa en harmoni. Guds lag är en lika stor naturlag som tyngdlagen. Det ena hjälper det andra.

– Gud är en god lag för människan; en hjälp hur hon ska leva finns nedlagd i hjärtat. Naturens ordning kan på det viset hjälpa oss hungrande att nå ett moget känsloliv. Men vi behöver räkna med Gud.

Vad skiljer trädgård från natur?

– Trädgård är kultiverad natur. Att kultivera naturen är att återskapa en bit av himmelriket, Guds rike på jorden. Man umgås med naturen medan man arbetar med den i trädgården. Då kan man uppleva mer av naturen och den upplevelsen rör vid oss. Naturen formar oss så att vi lättare kan försonas och komma närmare Gud.

Jag vet att era trädgårdar fått betyda mycket...

– Här i klostret har många människor kommit på fötter tack vare vår trädgård. En missbrukare som gick här och röjde för några år sedan sa att ”om jag inte får vara i er trädgård så går jag under”. Jag önskar en ”inslagningsmekanism” istället för utslagningsmekanismer i samhället och trädgården kan vara en sådan, som återupprättar människan och verkar läkande.

INTERVJUARE Inger Lindeskog

BILD Carina Svensson, Lerums tidning

Herren Gud planterade en trädgård österut, i Eden, och satte där människan som han hade format. Herren Gud lät alla slags träd växa upp ur marken, sådana som var ljuvliga att se på och goda att äta av.

1 Mos 2:8-9a

I denna ljuva sommartid gå ut, min själ, och gläd dig vid den store Gudens gåvor. Se hur i prydnings jorden står, se, hur för dig och mig hon får så underbara håvor*.

Sv ps 200:1

*Håvor är ett gammalt ord för nådegåvor eller skänker.

» Var det Gud som hjälpte mig eller var det bara tur att det gick bra? «

Erling Sager intervjuas på sid. 6-7